

Volume 11, Issue 4, July 2024, p. 30-48

Article Information

Article Type: Research Article

This article was checked by iThenticate.

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17121/ressjournal.3570>

Article History:

Received

12/06/2024

Accept

22/07/2024

Available

online

23/07/2024

USING CARTOONS IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE: RAFADAN TAYFA EXAMPLE

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇENİN ÖĞRETİMİNDE ÇİZGİ FİLMLERDEN YARARLANMA: RAFADAN TAYFA ÖRNEĞİ¹

Buse Terzioğlu²

Abstract

The aim of this study is to examine the contribution of cartoons to the development of vocabulary in Turkish language teaching as a foreign language. Therefore, the cartoon series called "Rafadan Tayfa," which is broadcasted on TRT Çocuk channel, has been analyzed in terms of vocabulary and language structures. The contribution of cartoons to vocabulary was examined primarily based on idioms, proverbs, collocations, and fixed expressions. Language structures were investigated regarding adjectives, pronouns, adverbs, conjunctions, question sentences, and comparative expressions. The document analysis design from qualitative research methods was used in this study. The data group consisted of episodes 1, 34, and 71 of the selected cartoon series "Rafadan Tayfa," which were randomly chosen through simple random sampling method. The data were analyzed using content analysis method. Quotations with their corresponding minutes from the examined episodes were used to enhance validity and reliability. According to the findings obtained; it was determined that pronoun sentences are frequently used in the analyzed episodes of "Rafadan Tayfa" cartoon series while proverbs are less present; idioms and question sentences are also commonly utilized. Cartoons appeal to different senses and facilitate learning new words and grammar rules within context in a natural way. The findings indicate that the cartoon series "Rafadan Tayfa" can contribute to improving language learning skills and proficiency in using language nuances.

Keywords: Cartoons, Language Teaching, Vocabulary, Teaching Turkish as a Foreign Language.

Özet

Bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde çizgi filmlerin söz varlığını geliştirmeye olan katkısının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu sebeple TRT Çocuk kanalında yayımlanan Rafadan Tayfa adlı çizgi film, söz varlığı ve dil yapıları bakımından incelenmiştir. Çizgi filmlerin söz varlığı üzerine katkısı deyimler, atasözleri, ikilemeler, kalıp (ilişkili) sözler esas alınarak incelenmiştir. Dil yapıları ise sıfatlar, zamirler, zarflar, bağlaçlar, soru cümleleri ve karşılaştırma ifadeleri bakımından araştırılmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi deseni kullanılmıştır. Çalışmanın veri grubu, basit seçkisiz

¹ Bu makale, yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, buseterzioglu.96@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-1703-5683

örnekleme ile seçilen Rafadan Tayfa çizgi filminin 1, 34 ve 71 numaralı bölümlerinden oluşmaktadır. Veriler, içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Geçerlik ve güvenilirliğini artırmak için incelenen bölümlerde dakikaları ile alıntılar yapılmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda, Rafadan Tayfa çizgi filminin incelenen bölümlerinde zamir cümlelerine sıkça yer verildiği, atasözlerine daha az yer verildiği, deyimlerin ve soru cümlelerinin de sıkça kullanıldığı tespit edilmiştir. Çizgi filmler farklı duyulara hitap ederek, yeni kelimeleri ve dilbilgisi kurallarını bağlam içinde ve doğal bir şekilde öğrenmeyi kolaylaştırır. Elde edilen bulgular, Rafadan Tayfa adlı çizgi filminin dil öğrenimi ve dilin inceliklerini kullanabilme becerilerini geliştirmeye katkıda bulunabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: çizgi film, dil öğretimi, söz varlığı, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi.

Giriş

İnsanlar dilin birçok farklı işlevini kullanarak duygularını ve düşüncelerini ifade eder, ihtiyaçlarını ve isteklerini dile getirir ve sosyalleşirler (Geçgel ve Terzioğlu, 2022; 158). Toplumsal bir olgu olan dil, Türkçe Sözlük'te *"insanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan"* (TDK, 2024) olarak tanımlanmıştır. Bu açıdan dil, insana özgü kurumsallaşmış bir yapıdır ve bu sayede diğer canlılardan ayrılır. Dil, sadece kelimelerden ve seslerden oluşan bir sistemden çok daha fazlasıdır. Aynı zamanda duygularımızı, düşüncelerimizi ve kimliğimizi ifade etmemizi sağlayan bir araçtır. Ana dil ise (TDK, 2024), *"zaman içerisinde ses, biçim ve anlam bakımından birbirinden az çok farklılaşmış olan dillerin ortak kaynağı olarak kabul edilen dil"* olarak ifade edilir. Diller, doğar, gelişir ve değişir. Bu değişim ve gelişimler dillerin bağlı olduğu dil aileleri ve ana dili konuşanların dil kullanımıyla şekillenir. Bu sebeple açıklanması gereken diğer bir kavram ana dilidir. Ana dili (TDK, 2024), *"çocuğun ailesinden veya yaşadığı topluluktan edindiği dil"* olarak tanımlanır. Ana dili, doğduğumuz ve yaşadığımız topluluktan edindiğimiz dildir. Bir de ana dili dışında kullandığımız dil olan yabancı dil vardır. Yabancı dil, *"ana dilin dışında olan dillerden her biri; ana dilin dışında öğrenilen uzmanlık dili"* olarak tanımlanmaktadır (TDK,2024).

Var olan dili sadece bilmek yeterli değildir. Dilin gerçek gücü onu ustaca kullanabilmektir. Bunu da ancak dilin tüm unsurlarını, deyimlerinden atasözlerine, kalıp (ilişkili) sözlerinden ikilemelere kadar kavrayarak ve yerinde kullanılarak yapılabilir. Bu dil unsurlarını bilip onları iletişim sürecinde kullanmak iletişimi daha anlamlı bir hale getirerek mesajı daha net bir şekilde iletmeye yardımcı olur. Dil, yaşam boyu süren bir edinim ve gelişme alanıdır (Yurt ve Aktaş, 2017). Dil öğretimi, her milletin üzerinde önemle durması gereken bir konudur. Bu sebeple bireylere dillerini sevdirmenin en etkili yolu ana dili eğitimini ve öğretimini nitelikli olarak vermektir.

İletişim, insan hayatının en temel ve önemli olgularından biridir. Düşüncelerimizi, duygularımızı ve isteklerimizi başkalarıyla paylaşmamızı ve onlarla etkileşime girmemizi sağlar. İletişim olmadan, toplum olarak birbirimizle anlamlı ilişkiler kurmakta zorlanırdık. İletişim, sözlü veya sözsüz olarak gerçekleşebilir ve yüz yüze, telefon, mektup gibi çeşitli araçlar ve yöntemlerle desteklenebilir. Kitle iletişimi ise büyük bir kitleye aynı anda ulaşmayı hedefleyen iletişim faaliyetlerini ifade eder. Bu tür iletişimde mesaj genellikle medya araçları (televizyon, radyo, gazete, internet vb.) aracılığıyla tek yönlü olarak iletilir. Kitle iletişimi, sosyal medya gibi dijital platformlar üzerinden de yapılabilmektedir. Kitle iletişim araçlarından insanlar üzerinde etkisi en fazla olan televizyon olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun sebebi, televizyonun görsel ve işitsel öğelere dayalı bir medya

türü olmasdır. Ayrıca tüm yaş gruplarına hitap edecek programlar ve yayınlar bulunmaktadır (Öztürk, 2002, 61). Kitle iletişim araçlarının, özellikle de televizyonun günümüzde yaygın kullanımı bireyleri etkileme ve bilgilendirme gücü oldukça yüksektir. Bu durum, özellikle gençler üzerinde önemli bir model oluşturma ve toplumsallaşma rolü üstlenmesine neden olmaktadır. Televizyon gibi her evde bulunan araçlar, doğru ve etkili bir şekilde kullanıldığında bireylere faydalı olabilmektedir (Çilenti, 1979, 53, aktaran: Sucu ve Cömert, 2018, 402). Kitle iletişim araçlarında Türkçenin söz varlığı unsurlarının kullanıldığını görmek mümkündür. Atasözleri, deyimler, ikilemeler ve kalp sözler dilimizi zenginleştiren ve mesajlarımızı daha etkili bir şekilde iletmemize yardımcı olan hazinelerdir. Bu söz varlıklarının her birinin kendine özgü bir güzelliği ve anlamı vardır. Kitle iletişim araçları, Türkçenin söz varlığı unsurlarının kullanımı için önemli bir platform sunmaktadır. Televizyon programlarının önemli bir bölümünü oluşturan çizgi filmlerde çocuklara Türkçenin söz varlığını öğretmesi açısından oldukça önemlidir.

Söz varlığı sadece sözcüklerle sınırlanmayan unsurlardan oluşmaktadır. Söz varlığı unsurları, deyimler, atasözleri, ikilemeler, kalıp (ilişkili) sözler vb. unsurlardan oluşmaktadır. Bu unsurlar Türkçenin zenginliğini ve çeşitliliğini gösterirler. Dili konuşan bireylerin ifade gücünü artırıp anlama ve anlatmaya çeşitlilik kazandırmaktadır. TDK (2024) deyimini, “*genellikle gerçek anlamından az çok ayrı, kendine özgü bir anlam taşıyan kalıplaşmış söz öbeği; tabir*” olarak tanımlamaktadır. Kullanıldıklarında anlatımı ilgi çekici ve kalıcı hale getirmektedirler. TDK (2024) atasözünü, “*uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş, öğüt verici nitelikte söz; deme, mesel, sav, darbimesel*” olarak tanımlamaktadır. Atasözleri, Toplumun deneyimlerini, ahlak anlayışlarını yansıtan önemli özlü sözlerdir. İkilemeler, “*biçim veya anlamca birbiriyle ilgisi bulunan aynı, yakın veya zıt anlamlı kelimelerin art arda getirilmesiyle oluşturulan kelime grubu; aşağı yukarı, birer birer, delik deşik, hısım akraba, irili ufaklı, kaba saba, koşa koşa, köşe bucak, yavaş yavaş vb.*” şeklinde tanımlamaktadır (TDK, 2024). Türkçede çok sık kullanılırlar ve ifadeyi daha güçlü bir hale getirirler. Kalıp sözler ise Türk dilinin en özgün ve anlamlı özlü söz gruplarıdır. Aksan (2004, 34) söz varlığı içerisinde yer alan bu öğeleri, “*bir toplumun bireyleri arasındaki ilişkiler sırasında kullanılması adet olan birtakım sözlerdir*” şeklinde tanımlamaktadır.

Çocukta dil gelişimi dikkatli bir şekilde takip edilmesi gereken bir süreçtir. Çocuğun dil gelişimini etkileyen etkenler ailesi, çevresi, arkadaşları, gittiği okullar, oynadığı oyunlar, gördükleri, duydukları, yaşadıkları vb. şeklinde sıralama yapılabilir. En önemli faktörlerden biri de ailedir. Aile ile geçirilen zaman ve ailenin çocuğa yaklaşımı dil gelişimini doğrudan etkiler (Baş ve Ayan, 2015). Aile üyeleri ile iletişimi güçlü olan, bol bol kitap okunan ve hikâyeler anlatılan çocuklar, dil becerilerini daha hızlı geliştirir. Ana dili edinimi, doğumdan itibaren gerçekleşir. Günümüzde ise çocuklar ana dilini annelerinden, ailelilerinden, çevrelerinden ya da okullardan edindikleri kadar teknolojiyle birlikte medyadan da edinmektedirler. Televizyon ve internet, günümüzde en etkili kitle iletişim araçlarıdır. Özellikle televizyon her yaştan çocuk için önemli bir bilgi ve eğlence kaynağı olan kitle iletişim aracıdır. Görsel ve işitsel öğeleri bir araya getirerek çocukların dikkatini toplar. Küçük yaştaki çocukların televizyonda en fazla vakit geçirdikleri televizyon programları ise çizgi filmlerdir. Çocukların hoşlandığı televizyon programlarından olan çizgi film “*bir konuyla ilgili olarak karakterlerinin hareketlerini belirtecek biçimde art arda çizilmiş resimlerden oluşan sinema filmi*” (TDK, 2024) olarak tanımlanmaktadır. Çizgi filmler hem göze hem kulağa hitap eden hareketli yapıları ve basit, anlaşılır dilleri ile çocuklar üzerinde hem eğlendirici hem de öğretici

etkiler sağlar. Bu nedenle çocukların yaşına uygun ve sözcük çeşitliliği yüksek çizgi filmler izlemek, dil becerilerinin gelişmesine önemli katkılarda bulunur (Geçgel ve Terzioğlu, 2022; 159).

Çizgi filmler, çocuğun yaşamında önemli bir yer oynamaktadır. Aral, Ceylan ve Bıçakçı (2011:494), yaptıkları çalışmada, çocukların televizyon programları içerisinde en çok çizgi film izlediklerini saptamıştır. Başka bir çalışmaya göre çocukların görsel ve işitsel uyarıcılara daha fazla ilgi duymalarının sebebi 0-6 yaş grubunda okuryazarlık becerilerinin henüz gelişmemiş olmamasıdır (Can, 1995). Çocukların dil ve bilişsel becerilerini geliştiren çizgi filmler yoğun ve titiz bir hazırlık gerektirir (Kaya ve Uzoğlu, 2020). Çocukların hayatında bu derece önemli bir yere ve etkiye sahip olan çizgi filmlerden, eğitime katkı sağlaması amacıyla da yararlanılmaktadır. “Çocuk eğlenerek öğrenir” ilkesinden hareketle çizgi filmler eğitim amaçlı olarak daha fazla kullanılmaya başlanmıştır. Çizgi filmler, çocukların ilgisini çeken ve onları motive eden görsel ve işitsel öğeler sunar. Bu sayede çocuklar öğrenmeye daha istekli bir hale gelirler. Çizgi filmler sayesinde karmaşık olan bilgiler basit ve anlaşılır hale gelerek çocukların öğrenimini kolaylaştırır. Çoklu duyuşsal uyaranlar sayesinde öğrenilen bilgiler daha iyi kavranır ve uzun süre akılda kalır (Temizkan ve Atasoy, 2016). Görsel ve işitsel eğitim materyalleri, soyut kavramları somutlaştırmaya ve çocukların öğrenmesini kolaylaştırmaya yardımcı olur. Bu nedenle, özellikle okuma ve yazma becerisini kazanamamış çocuklar için bu materyaller oldukça önemlidir. Karmaşık konular çizgi filmler aracılığıyla sadeleştirildiğinde çocuklar bunları daha kolay anlayabilirler. Bu sayede soyut kavramları algılamada zorlanan çocuklar da öğrenme sürecine aktif olarak katılabilirler. Hareketli görüntüler, sesler ve müzikler çocukların ilgisini kolayca çeker ve onları derse daha fazla dâhil eder. Çizgi filmler, çocukların soyut kavramları daha kolay kavrayıp zihinlerinde canlandırmasına yardımcı olmaktadır. Bu açıdan çizgi filmlerde karşılaşılan söz varlığı unsurları ve çeşitliliği ile karmaşık olan konuların sadeleştirilmiş bir şekilde çocuklara sunulması onlar için oldukça önem arz eder. Çizgi filmler, çocuklara yeni kelimeler ve dil bilgisi kurallarını öğretmenin yanı sıra, karmaşık konuları da sadeleştirilmiş bir şekilde sunarak anlama ve yorumlama becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir.

Televizyon programlarının önemli bir bölümünü oluşturan çizgi filmler hem çocuklar hem de yetişkinler tarafından izlenen popüler bir eğlence türüdür. Pek çok kanalda farklı yaş gruplarına ve ilgi alanlarına hitap eden çeşitli çizgi filmler yayımlanmaktadır. TRT Çocuk kanalı da bunlardan bir tanesidir. TRT Çocuk kanalı, çocuklara yönelik animasyon, müzik, haber, spor vb. türlerde kesintisiz olarak gün boyu yayın yapan bir kanaldır. Hedef kitlesi sadece çocuklar olan ve çocuğa yönelik yayın yapan tematik bir kanaldır. TRT Çocuk kanalı, hedef kitlesinin sağlıklı gelişimine destek olmak adına kamu yararına uygun faaliyetlerde bulunmayı amaçlar. Bu amaç doğrultusunda, genel ahlakın gerekleri, milli gelenekler ve manevi değerler, Türk milletinin temel görüş, amaç ve ilkeleri, kolay anlaşılabilir Türkçe, beden ve ruh sağlığına zarar verecek yer vermemek gibi konular kanalın içerik hizmetinde dikkat ettiği konulardır. TRT Çocuk kanalında pek çok çizgi film yayımlanmaktadır. Rafadan Tayfa çizgi filmi de kanalda yayımlanan önemli çizgi filmlerden biridir. Çizgi filmin bölümlerinin konusu Rafadan Tayfa arkadaş grubunun yeni bir şeyler öğrenmeleri, birbirleri ve mahallede yaşayanlar ile ilişkileri ve yaşadıkları çatışmalardan meydana gelmektedir (Aydoğan, Samur, 2021, 161). Rafadan Tayfa grubu “Mert, Hayri, Akın ve Kâmil” den oluşmaktadır. Kız çocuğu karakterleri ise “Hale ve Sevim” dir. Yetişkin olarak “Rüstem Abi, Fatma Nine, Basri Amca, Saadettin Usta” karakterleri karışımıza çıkmaktadır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de görsel ve işitsel materyallerin kullanımı oldukça önemlidir. Bu materyaller sayesinde öğrenme daha kolay ve kalıcı hale gelir (Demirel, Seferoğlu ve Yağcı, 2002: 79). Bu sebeple yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde görsel ve işitsel materyalleri kullanmak oldukça önemli bir yere sahiptir. Öğrenmeyi daha eğlenceli, etkili ve kalıcı hale getirmek için bu materyallerden yararlanılmaktadır. Bu materyaller, farklı öğrenme stillerine hitap ederek yeni kelimeleri ve dilbilgisi kurallarını daha kolay kavramaya yardımcı olur. Çizgi filmlerde bu görsel ve işitsel materyallerde biridir. Farklı yaş gruplarına ve seviyelerine uygun çizgi filmler seçerek, yeni kelimeleri ve dilbilgisi kurallarını eğlenceli bir şekilde öğretmek ve öğrencilerin motivasyonlarını artırmak mümkündür. Çizgi filmler aynı zamanda dört temel dil becerisi olan konuşma, okuma, yazma ve dinleme üzerinde de oldukça etkilidir. Çizgi film karakterlerinin kullandığı kelime ve kelime öbeklerini taklit ederek ve tekrarlayarak konuşma becerilerini geliştirirler. Türkçe altyazılı veya dublajlı çizgi filmler izleyerek okuma becerilerini geliştirirler. Çizgi filmde sonra karakterlerle ilgili hikâyeler yazarak veya çizgi filmde geçen olayları özetleyerek yazma becerilerini geliştirirler. Çizgi filmleri izleyerek aksanları ve konuşma hızlarını ayırt edebilirler. Bu sayede çizgi filmler, çocukların dil becerilerini geliştirmelerine ve Türkçeyi daha akıcı bir şekilde konuşmalarına yardımcı olur. Çizgi filmlerde kelime ve kavramların belirli aralıklara tekrarlanması o kelimelerin çocukların söz varlıklarına yerleşerek, deyim atasözü gibi çocukların anlamlandırmakta zorlandıkları söz varlığı öğelerinin öğreniminde de kolaylık sağlamaktadır (Bursalı ve Ünal, 2015). Bu araştırmanın problem cümlesi, “TRT Çocuk kanalında 6-10 yaş grubu çocuklara yönelik olarak yayımlanan Rafadan Tayfa adlı çizgi filmin yabancı dil olarak Türkçe öğretimine söz varlığı ve dil yapıları yönüyle ne tür katkılar sağlamaktadır?” olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda araştırmanın alt problem cümleleri şu şekilde belirlenmiştir:

- İncelenen Rafadan Tayfa çizgi filminin bölümlerinde sıfatın, zarfların, zamirlerin, bağlaçların, soru cümlelerinin, karşılaştırma ifadelerinin, deyimlerin, atasözlerinin, kalıp (ilişkili) sözlerin ve ikilemelerin yer alma durumu nedir?
- Günlük hayatta kullanılan teşekkür etme, özür dileme, rica etme sözcüklerinin Rafadan Tayfa çizgi filminde yer alma durumu nedir?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman analizi, çeşitli dokümanların sistematik olarak toplanması, incelenmesi, yorumlanması ve analiz edilmesi yoluyla araştırma verisi elde etme yöntemidir (Sak, Sak, Şendil ve Nas, 2021).

Araştırmanın Veri Grubu

Bu araştırmada analiz edilen veriler, basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Basit seçkisiz örnekleme yönteminde, araştırma evrenindeki her bir birim örneğe dahil olma şansına eşit ve bağımsız şekilde sahiptir. Bu sayede, tüm örneklemin seçilme olasılığı aynıdır ve bir birimin seçilmesi, diğerlerinin seçilme olasılığını etkilemez (Karasar, 1999; Büyüköztürk ve diğr., 2010). Bu araştırmada, veri grubu TRT Çocuk kanalında yayınlanan Rafadan Tayfa çizgi filminin toplam 127 bölümünden rastgele seçilmiş olan 1, 34 ve 71 numaralı bölümlerden oluşmaktadır. Çizgi filmin bölümlerinin konusu Rafadan Tayfa arkadaş grubunun yeni bir şeyler öğrenmeleri, birbirleri ve mahallede yaşayanlar ile ilişkileri ve yaşadıkları çatışmalardan meydana gelmektedir (Aydoğan, Samur, 2021, 161).

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, öncelikle inceleme nesnesi olarak belirlenen çizgi filmin ilgili bölümleri tümüyle izlenmiştir. Ardından söz varlığı ve dil yapılarına göre çizgi film ikinci kez izlenmiştir. Araştırmacı tarafından yabancı dil olarak Türkçenin öğretimine katkı sağlayacağı düşünülen söz varlığı unsurlarının ve dil yapılarının bu çizgi filmin kaçınıcı bölümde yer aldığı dakikaları belirtilerek veriler toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Bu araştırmanın verileri, içerik analizi kullanılarak incelenmiştir. İçerik analizi, belirli kodlama kurallarıyla önceden kaydedilmiş metinlerin hem niceliksel hem de nitel olarak analiz edilmesi yöntemidir. Bu yöntem, metinlerin içeriğindeki temaları, kalıpları ve anlamları belirlemek için kullanılır (Yıldırım, 2015, 105). Bu araştırmada, yabancı dil olarak Türkçe eğitimine katkı sağlayabileceği düşünülen cümleler, araştırmacı tarafından çizgi filmde tespit edilmiş ve bulgular bölümünde aynen yer almıştır. Daha sonra bu cümleler titizlikle incelenmiş, gerekli düzeltmeler yapılmış ve aynı kavram alanlarına giren kelimeler ortak başlıklar altında kategorize edilmiştir. Veriler şu başlıklar çerçevesinde incelenmiştir: Deyimler, atasözleri, ikilemeler, kalıp (ilişkili) sözler, sıfatlar, zamirler, zarflar, karşılaştırma ifadeleri, bağlaçlar, temel soru ifadeleri.

Geçerlik ve Güvenirlik

Çizgi filmin incelenmesinde TRT Çocuk kanalının resmî sitesi tercih edilmiştir. Geçerlik ve güvenirliliği sağlamak amacıyla veri grubundan elde edilmiş olan veriler dakika ile belirtilerek alıntılanması yapılmıştır. Çizgi filmin belirlenen bölümleri defalarca izlendikten sonra analizi yapılmıştır. Araştırmada çizgi filmin söz varlığı ve dil yapılarının belirlenmesinde Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programının belirlemiş olduğu söz varlığı ve dil yapıları doğrultusunda inceleme yapılmıştır (Türkiyemaarif, 2024). Aynı zamanda dil uzmanının görüşüne başvurulmuştur.

Bulgular

Rafadan Tayfa çizgi filmi süresi 12 ile 15 dakika arasında değişim gösteren bir programdır. Bu bölümde Rafadan Tayfa çizgi filminin 1, 34, 71. bölümlerine ait bulgular aşağıda yer almaktadır.

Resim 1. Rafadan Tayfa çizgi filminin başlangıcı

Rafadan Tayfa 1. Bölüm İncelemesi

Tablo 1. Rafadan Tayfa Çizgi Filminin 1. Bölümündeki Söz Varlığı Unsurları

Çizgi Film Bölüm Adı	Bölüm	Söz Varlığı Unsurları			
		Deyimler	Atasözü	İkilemeler	Kalıp (İlişkili) Sözler
Ekmek Teknesi	1	ayakaltında dolaşmak	Çiğnemedен yutulmaz	halis	Özür dilerim
		canı yanmak		bitti bitti	
		poz vermek		akşam	helal olsun
		ziyan olmak		akşam	yaşa
		mideye indirmek			kusura bakma
		boş durmamak			aferin
		haberi olmak			İyi misin?
		adam gibi			İyiyim
		canı çıkmak			Teşekkür ederim
		işe yaramak			Hay Allah
		boynunun borcu			Ne yapıyorsun?
		üstesinden gelmek			
		idare etmek			
		açlıktan ölmek			
		hava kararmak			
		elinden kurtulmak			

Tablo 1 incelendiğinde çizgi filmin bu bölümünde 16 deyim, 1 atasözü, 3 ikileme ve 11 kalıp (ilişkili) söz kullanılmıştır.

Bölümde yer alan sıfatlar

“bu köpek” (1.14- 1.20 sn)

“uslu köpek” (1.38 sn)

“son ekmek” (3.21 sn)

“yamuk şut” (3.41 sn)

“yarım ekmek” (3.52 sn)

“bu araba” (4.19 sn)

“yeni fırça” (5.54 sn)

“koca mahalle” (7.45 sn)

“minik köpek” (13.00 sn)

Bölümde yer alan zamirler

“Adı Yumak onun.” (1.16 sn)

“Ben sonra çok üzüleceksin diye söylüyorum.” (1.28 sn)

“Ben bakacağım.” (1.31 sn)

“Biz işimize bakalım.” (1.48 sn)

“Şimdi görürsün sen!” (2.01 sn)

“Ver onu bana!” (3.20 sn)

“Hep bunun yamuk şutundan oldu.” (3.42 sn)

“Bende anlamadım.” (3.46 sn)

“Sen havada yuttuğun yarım ekmeklerin parasını öde.” (3.53 sn)

“Ben onlar ziyan olmasın diye yedim.” (4.00 sn)

“O sana ayran yaparken bizde ne yapacağımızı düşünürüz.” (4.11 sn)

“Bana bakın!” (4.15 sn)

“Bizim suçumuz.” (4.32 sn)

“Bizim görevimiz.” (4.33 sn)

“Sen haklısın.” (4.45 sn)

“Sen havada bir araba köfte ekmeği mideye indirmedi mi?” (4.47 sn)

“Sen hele hiç konuşma.” (4.53 sn)

“Biz de boş durmadık.” (5.34 sn)

“Ben de boyaları getirdim.” (5.50 sn)

“Siz beni sınıyor musunuz?” (6.01 sn)

“Benim canım çıktı.” (6.09 sn)

“Ben eve gidersem uyurum.” (6.12 sn)

“Şu kurbağacık anahtarını verir misin?” (6.54 sn)

“Benim bu aletlerdeki ...” (7.07 sn)

“Şuna bak!” (7.18 sn)

“Şu haylaz.” (7.25 sn)

“Anahtarı Basri amcanın bahçesine gömmesin bu?” (7.52 sn)

“Bizi mahveder.” (8.27 sn)

“Yakalatacak bizi.” (9.53 sn)

“Yine siz he!” (10.18 sn)

“Ben şimdi size gösteririm.” (10.27 sn)

“Ama... Siz” (11.25 sn)

“Benim aslanım.” (11.42 sn)

“Benim kadar delikanlı çıktın.” (11.49 sn)

- “Korkuttun bizi.” (11.53 sn)
 “Bugün onu biraz kızdırdık.” (11.58 sn)
 “Bugünlük bu kadar macera yeter.” (12.08 sn)
 “Ben demiştim.” (12.19 sn)
 “Ben akşam yemeğini kaçırdım.” (12.36 sn)
 “Ben Yumak.” (12.53 sn)
 “Ben evi olmayan minik bir köpeđim.” (13.00 sn)

Bölümde yer alan zarflar

- “Sonra çok üzüleceksin.” (1.26 sn)
 “Şimdi görürsün sen!” (2.00 sn)
 “Akşam oldu.” (2.16-6.42 sn)
 “Her zaman işe yaramıştır.” (6.20 sn)
 “Çok ama çok sessiz olacağız.” (8.36 sn)
 “Ben şimdi size gösteririm.” (10.27 sn)
 “Bugün onu biraz kızdırdık.” (11.58 sn)

Bölümde yer alan karşılaştırma ifadeleri

- “Aslında en çok Akın’a teşekkür etmek lazım.” (12.27 sn)
 “Sen uykundan oldun ben akşam yemeğini kaçırdım.” (12.34 sn)

Bölümde yer alan bağlaçlar

- “Çok ama çok sessiz olacağız.” (8.36 sn)
 “İyiyim abi ama Basri amca iyi değil.” (11.55 sn)

Bölümde yer alan temel soru ifadeleri

- “Niye getirdin bu köpeđi yine?” (1.13 sn)
 “Niye dolaşsın ki?” (1.36 sn)
 “Nerede kalmıştık?” (1.46 sn)
 “Gördün mü nasıl korktu?” (2.19 sn)
 “Anlaşıldı mi?” (4.21 sn)
 “Sen havada bir araba köfte ekmeği mideye indirmedi mi?” (4.46 sn)
 “Bu ne?” (5.38 sn)
 “Gerçekten mi?” (5.44 sn)
 “Siz beni sınıyor musunuz?” (6.01 sn)
 “Şu kurbağacık anahtarını verir misin?” (6.54 sn)
 “Görebiliyor musun Akın?” (7.37 sn)
 “Koca mahallede kaçacak başka yer bulamadın değil mi?” (7.46 sn)
 “Ne yapacağız o zaman?” (8.28 sn)
 “Öyle mi?” (8.44 sn)

- “Nerede bu Yumak?” (9.08 sn)
 “Anahtarı ne yaptı?” (9.20 sn)
 “Ne yapıyorsun?” (9.30 sn)
 “Ne yapıyorsunuz?” (9.54 sn)
 “Tas kebabı mi?” (10.10 sn)
 “Dördüncünüz nerede?” (10.19 sn)
 “B planı mi vardı?” (10.31 sn)
 “İyi misin?” (11.54 sn)
 “Abi gidelim mi eve?” (12.02 sn)
 “Yumak nerede?” (12.42 sn)
 “Sizinle yaşayabilir miyim?” (13.03 sn)

Rafadan Tayfa 34. Bölüm İncelemesi

Tablo 2. Rafadan Tayfa Çizgi Filminin 34. Bölümündeki Söz Varlığı Unsurları

Çizgi Film Bölüm Adı	Bölüm	Söz Varlığı Unsurları			
		Deyimler	Atasözü	İkilemeler	Kalıp (İlişkili) Sözler
Tiyatro Kulübü	34	taklidini yapmak elden geçirmek tuttuğunu koparmak		neler neler	eline sağlık aferin
		işi başından aşkın olmak faydası olmak kendine gelmek ilgisini çekmek sırtı yere gelmemek göz gezdirmek sular seller gibi		tamam tamam	Hayırlı olsun Hoş geldiniz safalar getirdiniz

Tablo 2 incelendiğinde bu bölümde 10 deyim, 2 ikileme, 5 kalıp (ilişkili) söz kullanılmıştır. Atasözüne rastlanmamıştır.

Bölümde yer alan sıfatlar

- “hızlı giriş” (6.50 sn)
 “küçük çocuk” (13.56 sn)

Bölümde yer alan zamirler

- “Ben Mardin yazdım.” (1.32 sn)
 “Herkese onar puan.” (1.33 sn)
 “Ben nasıl kanıtlayayım şimdi size mirketi?” (2.15 sn)
 “Sen ne yazdın Mert?” (2.20 sn)
 “Siz de hem bilmiyorsunuz hem bilene laf söylüyorsunuz.” (2.24 sn)
 “Şuraya bakın.” (2.33 sn)
 “Biz sadece elden geçirilmesi gerekenleri ayırdık.” (2.54 sn)
 “Anlaşılan sizin işiniz başınızdan aşkın, biz sizi tutmayalım.” (3.04 sn)
 “Bizlik bir iş değil ki söküğü yırtığı ben nasıl dikeyim.” (3.24 sn)
 “Sen yeter ki yardım edecek ol abi.” (3.28 sn)
 “Elbet şana da uygun iş bulunur Hayri.” (3.31 sn)
 “Ben bakarım.” (4.09 sn)
 “Biz yıkanan kostümleri terasa asıp gelelim.” (4.27 sn)
 “Herkes gelip izler.” (4.40 sn)
 “Siz ne fısıldaşıyorsunuz?” (5.48 sn)
 “Ben de bu işte bir gariplik var diyorum.” (6.46 sn)
 “Bizimkiler nerede?” (9.07 sn)
 “Herkes komedi izlemeyi sever.” (9.27 sn)
 “Merak etme sen.” (9.52 sn)
 “Siz bana güvenin.” (9.57 sn)
 “Şimdi herkes oyunun metnine bir göz gezdirsin.” (11.16 sn)
 “Hepsine mi?” (11.21 sn)
 “Demek fotoğrafçı dedikleri yer burasıymış.” (12.13 sn)
 “Burası tabi.” (12.15 sn)
 “Bizim çırak yine fotoğrafa girdi galiba.” (13.52 sn)
 “Aferin size.” (14.31 sn)
 “Hepiniz çok iyiydiniz.” (14.37 sn)
 “Hepsini mi?” (15.03 sn)

Bölümde yer alan zarflar

- “Ben nasıl kanıtlayayım şimdi size mirketi?” (2.15 sn)
 “Abi az önce yönetmen diyordun.” (5.16 sn)
 “Sonra öykü anlatmaya bu öyküyü de sahneye taşımaya hâkim olmalı.” (5.32 sn)
 “Hayri evladım ne konuştuk az önce?” (12.44 sn)

Bölümde yer alan karşılaştırma ifadeleri

- “Mahallenin sözü en çok dinlenen ve en iyi öykü anlatan kişisi.” (10.53 sn)

“Ama oyunda en çok ben konuşuyorum.” (15.22 sn)

Bölümde yer alan bağlaçlar

“Ve zaman doldu.” (1.08 sn)

“Ama bazılarının yırtığı söküğü var.” (3.02 sn)

“Çünkü daha Hayri’yi tanımıyor.” (7.18 sn)

“Nasıl olmuş ama?” (8.48 sn)

“Mahallenin sözü en çok dinlenen ve en iyi öykü anlatan kişisi.” (10.53 sn)

“Ama oyunda en çok ben konuşuyorum.” (15.22 sn)

Bölümde yer alan temel soru ifadeleri

“Bilmiyor musunuz?” (1.55 sn)

“Ben nasıl kanıtlayayım şimdi size mirketi?” (2.15 sn)

“Sen ne yazdın Mert?” (2.20 sn)

“Bizlik bir iş değil ki söküğü yırtığı ben nasıl dikeyim?” (3.24 sn)

“Bu kadar işi kim ayarlayacak?” (4.51 sn)

“Nasıl biri olmalı yönetmen?” (5.20 sn)

“Nasıl olmuş ama?” (8.48 sn)

“Bizimkiler nerede?” (9.08 sn)

“Tiyatro mu?” (9.15 sn)

“Bu ne bu?” (10.08 sn)

“Akın nereden buldun bunları?” (10.22 sn)

“Yönetmen mi?” (10.27 sn)

“Öykü anlatmayı bilecek sözünü dinletecek demediniz mi?” (10.42 sn)

“Öyle mi dedik?” (10.47 sn)

“Fotoğraf makinesi şurada duracak demedik mi?” (12.48 sn)

“Ama nasıl olsa görünmüyor burada dursa ne olurdu?” (12.53 sn)

“Geziyor mu bu cihaz?” (13.12 sn)

“Doğru bir yerde durması lazım değil mi?” (13.14 sn)

“Nasıldım Basri amca?” (14.33 sn)

“Sahnedey yıldız gibi parladım öyle değil mi?” (14.34 sn)

“Ne zaman hazır oluruz Basri amca?” (14.42 sn)

“Ezber mi?” (14.56 sn)

“Hepsine mi?” (15.03 sn)

“Ne oldu abi?” (15.04 sn)

“İki gün mü?” (15.30 sn)

Rafadan Tayfa 71. Bölüm İncelemesi

Tablo 3. Rafadan Tayfa Çizgi Filminin 71. Bölümündeki Söz Varlığı Unsurları

Çizgi Film Bölüm Adı	Bölüm	Söz Varlığı Unsurları			
		Deyimler	Atasözü	İkilemeler	Kalıp (İlişkili) Sözler
Tulumbacılar	71	yüzünü kara çıkarmak		eyvah eyvah	vay başımıza gelenler
		yüreği kaldırmamak		vah vah	eline sağlık
		içi rahat etmek		çıtır çıtır	yaşa!
		tur atmak	Anca beraber	alıştıra alıştıra	helal olsun
		şaka yapmak	kanca beraber	öyle öyle	İyi misiniz?
		işini görmek sipariş vermek		marş marş	İyiyiz aferin
		kulak vermek		yavaş yavaş	Kolay gelsin
		sırtına almak			sağ ol

Tablo 3 incelendiğinde bu bölümde 9 deyim, 1 atasözü, 8 ikileme, 9 kalıp (ilişkili) söze rastlanmıştır.

Bölümde yer alan sıfatlar

“maket ev” (4.13 sn)

“tarihi meslek” (7.52 sn)

“taze yoğurt” (11.22 sn)

Bölümde yer alan zamirler

“Bunun altından bir tek sen kalkarsın demiş.” (1.37 sn)

“Akşam görecektiniz siz onu başını kitaptan kaldırmadı.” (2.03 sn)

“Olan yine bize olacak.” (2.22 sn)

“Tamam, Mert böyle zamanlarda fazla titizdir ama bize de kıyamaz sonuçta.” (2.34 sn)

“İtfaiyecilik haftası kutlamaları için önemli bir görev bizi bekliyor.” (2.54 sn)

“Akın yoksa sen istemiyor musun?” (3.20 sn)

“Biz de zor bir şey sanmıştık abi.” (4.02 sn)

“Neredeyse bende inanıyordum.” (4.45 sn)

“Merak etme ustam biz hallederiz.” (6.04 sn)

“Size birer su tulumu yaptırдық.” (6.47 sn)

“Helal olsun sana” (7.44 sn)

“Siz tarihi bir mesleği canlandıracaksınız.” (7.51 sn)

- “Biz de öyle taşırız arkadaş.” (8.18 sn)
“Gel bak bizimkiler tulumbacı olmuş.” (9.49 sn)
“Sizin neyinize tulumbacı olmak” (11.07 sn)
“Size düşmez böyle işler.” (11.16 sn)
“Hadi size kolay gelsin çocuklar.” (12.35 sn)
“Biz de gidelim artık ninem.” (12.38 sn)

Bölümde yer alan zarflar

- “Sabah herkesten önce çıkmış evden.” (1.18 sn)
“Şimdi kim bilir neler planlamıştır?” (2.00 sn)
“Akşam görecektiniz siz onu başını kitaptan kaldırmadı.” (2.03 sn)
“Şimdinin itfaiyecileri desene” (3.40 sn)
“Çoğu zaman bu iş için mahallenin delikanlıları gönüllü olurmuş.” (3.44 sn)
“Şimdi içim rahatladı.” (4.04 sn)
“Bir tulumbacı her zaman göreve hazır olmalı.” (5.12 sn)
“Akşam ne olacak?” (5.27 sn)
“İşte şimdi yandığımızın resmidir.” (5.38 sn)
“Önce alkış ve tebrikleri kabul eder sonra da maket evdeki söndürme çalışmasına geçeriz.” (7.33 sn)
“Bak şimdi tulumbacı takımı gibi konuşmaya başladınız.” (7.44 sn)
“Sonra gelir alırız Saadettin usta.” (8.58 sn)
“Önce sorduklarıma cevap verin bakayım.” (11.25 sn)
“Şimdi bu güzel sohbeti bölmek gibi olmasın ama” (12.27 sn)

Bölümde yer alan karşılaştırma ifadeleri

Bulunmamaktadır.

Bölümde yer alan bağlaçlar

- “Önce alkış ve tebrikleri kabul eder sonra da maket evdeki söndürme çalışmasına geçeriz.” (7.33 sn)
“Şimdi bu güzel sohbeti bölmek gibi olmasın ama” (12.27 sn)

Bölümde yer alan temel soru ifadeleri

- “Durum ne kadar ciddi?” (1.17 sn)
“Gerçekten mi?” (1.22 sn)
“İtfaiyecilik haftası ile ilgili değil mi?” (1.25 sn)
“Başka ne demiş?” (1.47 sn)
Akın yoksa sen istemiyor musun?” (3.20 sn)
“Ne diyorsunuz?” (4.27 sn)
“Böyle bir gösteri güzel olmaz mi?” (4.28 sn)
“Şaka yapıyorsun değil mi?” (4.55 sn)

“Ne oldu Kâmil?” (5.24 sn)

“Nasıl çalışacak bu sandık?” (6.27 sn)

“Peki, okulun bahçesinde suyu nereden bulacağız abi?” (6.39 sn)

“Birde onları mı taşıyacağız?” (6.50 sn)

“Kâmil gösteriyi izleyen bunlar nasıl tulumbacı takımı demez mi?” (7.18 sn)

“Hadi Mert davetiye mi bekliyorsun?” (8.20 sn)

“Mani mi?” (8.32 sn)

“Nasıl tulumbacı olmuşlar?” (9.51 sn)

“Tulumbacı sandığı mı?” (10.00 sn)

“İyisiniz di mi?” (10.58 sn)

“Taze yoğurt mu o?” (11.22 sn)

“Her telefondan mı?” (12.17 sn)

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada TRT Çocuk kanalında yer alan 6-10 yaş grubu çocuklara hitap eden yerli çizgi film söz varlığı ve dil yapıları açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda Rafadan Tayfa çizgi filmindeki deyimler, atasözleri, ikilemeler, kalıp (ilişkili) sözler araştırılmıştır. Ayrıca dil yapıları açısından sıfatlar, zamirler, zarflar, karşılaştırma ifadeleri, bağlaçlar ve temel soru ifadelerinin belirlenmesi de amaçlanmıştır.

Çizgi filmlerin çocukların dil öğrenimine çizgi filmde bulunan karakterler aracılığıyla katkı sağladığı görülmektedir. Bu çalışmada da dil öğretimi çizgi filmin ana kahramanları olan Mert, Akın, Hayri ve Kâmil üzerinden yapılmıştır. Çocuklar çizgi filmleri severek izlediğinden dolayı çizgi filmdeki karakterin kullandığı kelimeleri daha çok dikkate etmekte ve bu sayede de günlük hayatında da bu kelimeleri kullanmaktadır. Kurt (2014), yapmış olduğu çalışmada çocukların çizgi film karakterleriyle özdeşim kurduğunu, karakterler tarafından tekrar edilen kelimelerin daha fazla hatırladıkları sonucuna varmıştır.

İncelenen Rafadan Tayfa çizgi filminin bölümlerinde sıfatlar, zamirler, zarflar, bağlaçlar, temel soru ifadeleri sıkça kullanılmıştır. Deyimler, ikilemeler ve kalıp (ilişkili) sözlerde çizgi filmde kullanıldığı gözlemlenmiştir. Fakat atasözleri ve karşılaştırma ifadelerinin yok denecek kadar az sayıda kullanıldığı sonucuna varılmıştır.

İncelenen Rafadan Tayfa çizgi filminin ilgili bölümlerinde toplam 9 adet atasözüne rastlanmıştır. İncelenen ilgili bölümlerde ise tekrar eden atasözü “*Anca beraber kanca beraber*” sözüdür. Topçuoğlu ve Bursalı (2015), yapmış oldukları çalışmada 5 adet çizgi film incelemişler ve inlemiş oldukları bu çizgi filmlerin bölümlerinin toplamında 5 adet atasözüne ulaşmışlardır. Samuk (2018), yapmış olduğu doktora tezinde Pepee adlı çizgi filmi incelemiştir. Bu çalışmasında çizgi filmde sadece 1 adet atasözüne rastlamıştır. Temizkan ve Atasoy (2016), çalışmalarında 8 adet çizgi film incelemişler ve bu çizgi filmlerin toplamında 3 adet atasözüne ulaşmışlardır. Atasözlerinin az sayıda yer alması sonucu bakımından Geçgel ve Terzioğlu (2022; 166)’nın yapmış olduğu çalışma ile benzerlik göstermektedir. İncelenen Rafadan Tayfa çizgi filminde de atasözü kullanımının az

olduğu düşünülmektedir. Atasözlerinin çizgi filmlerde çok fazla kullanılmadığını, Türkçenin sahip olduğu bu zenginliği yansıtamadığını söylemek mümkündür.

Elde edilmiş bulgular doğrultusunda Rafadan Tayfa'nın incelenen ilgili bölümlerinde 122 adet deyim kullanımına rastlanmıştır. En sık tekrar eden deyimler, “işe yaramak, “elinden kurtulmak, “haber vermek”, “boşa gitmek”, “faydası olmak” deyimleridir. Topçuoğlu ve Bursalı (2018), çalışmalarında beş adet çizgi film izliyorlar ve çizgi filmlerin incelenen bölümlerin toplamında 132 adet deyime rastlamışlardır. Baş ve Ayan (2015), çalışmalarında 10 adet çizgi film incelemişler ve bu çizgi filmlerde toplam 424 deyim saptamışlardır. Turp Özdemir (2020), yapmış olduğu çalışmada 6 tane çizgi film incelemiş ve bu çizgi filmlerde toplamda 75 adet deyime rastlamıştır. Deyimlerin Rafadan Tayfa çizgi filminde kullanılması çocukların söz varlığını öğrenip geliştirmesine katkı sağlamaktadır. Rafadan Tayfa çizgi filminde deyimlerin sıklıkla kullanılması, çocuklara bu değerli dil hazinesini kazandırmada önemli bir rol oynamaktadır.

İncelenen bölümler çerçevesinde ortaya çıkan sonuçlara Rafadan Tayfa çizgi filminde 35 adet ikilemeye ulaşılmıştır. Batur ve Ünal (2023), yapmış olduğu çalışmada Kral Şakir adlı çizgi filmde toplam 84 adet ikilemeye rastlamıştır. Baş ve Ayan (2015), çalışmalarında 72 adet ikilemeye rastlamışlardır. Baş ve Ayan'ın çalışmaları birden fazla çizgi filmi içermektedir. Bu açıdan bakıldığında Rafadan Tayfa çizgi filminin incelenen bölümüne göre diğer çizgi filmlerle karşılaştırıldığında sayıca az olduğunu söylemek mümkündür. Temizkan ve Atasoy (2016), yapmış oldukları çalışmada 8 adet çizgi filmi incelemişler ve bölümlerin toplamında 31 adet ikilemeye rastlamışlardır. Bu manada Rafadan Tayfa çizgi filminin incelenen bölümleri açısından daha fazla ikileme içerdiğini söylemek mümkündür. Kelime hazinesinin gelişimi iletişimde oldukça önemli bir yere sahiptir. Kelime hazinesi ne kadar geniş olursa, düşüncelerimizi ve duygularımızı o kadar net ve doğru bir şekilde ifade edebiliriz. İkilemelerin kullanımı da kelime hazinesine katkı sağlaması açısından oldukça önemlidir.

Çalışmada elde edilen bulgulara göre Rafadan Tayfa'nın incelenen bölümlerinde toplamda 83 adet kalıp (ilişkili) sözlere ulaşılmıştır. Batur ve Ünal (2023), Kral Şakir adlı çizgi filmi incelemişler ve toplamda 209 adet kalıp (ilişkili) söze rastlamışlardır. Topçuoğlu ve Bursalı (2015), incelemiş oldukları beş adet çizgi filmde toplam 431 kalıp (ilişkili) söze ulaşmışlardır. Turp Özdemir (2020), çalışmada toplamda 194 kalıp (ilişkili) söze rastlamıştır. Bu manada bakıldığı zaman Rafadan Tayfa çizgi filminin incelenen bölümleri ile alakalı olarak diğer çizgi filmlerle karşılaştırıldığı zaman sayıca daha az olduğu söylenebilir.

Bu çalışmalar birden fazla çizgi filmin söz varlığını içermektedir. Bu sebeple Rafadan Tayfa çizgi filmi çocukların söz varlığına katkıda bulunup geliştirebileceğini söyleyebiliriz.

Araştırmada Rafadan Tayfa'nın incelenen ilgili bölümlerinde sıfatlar, zamirler, zarflar, bağlaçlar ve temel soru ifadelerine sıkça rastlanılmaktayken karşılaştırma ifadeleri daha az yer almaktadır. Taşgın'ın (2023) çalışması da bu çalışmada elde edilmiş bulgulara benzerlik göstermektedir. Ercan (2023), araştırmasında çizgi filmlerin incelenen bölümlerinde en fazla isim ve fiil türünün en az ise bağlaç türünün kullanıldığına rastlamıştır. Bu durum yapılan bu çalışma ile benzerlik göstermemektedir.

Buna bağlı olarak Rafadan Tayfa çizgi filminin söz varlığı ve dil yapıları bakımından yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerine olumlu katkılar sunacağını ve söz varlığını geliştirmeye, Türkçenin dil yapılarını daha anlaşılabilir kılmaya yardımcı olacak nitelikte olduğunu söylemek mümkündür. Rafadan Tayfa çizgi filmi günlük

hayatta kullanılan kelimeleri ve deyimleri içermektedir. Bu sayede öğrencilerin Türkçe kelime hazinelerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Karakterler arasındaki diyaloglarda doğal ve akıcı bir Türkçe kullanıldığından dolayı yabancıların Türkçenin günlük hayatta nasıl kullanıldığını görmelerine imkân tanır. Temel dilbilgisi kuralları ve farklı cümle yapılarından örnekler sunması yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin Türkçenin dil bilgisini daha iyi anlamalarına yardımcı olmaktadır. Aynı zamanda çizgi filmdeki görseller sayesinde kelimelerin ve dil yapılarının daha kolay anlaşılması sağlanır.

Öneriler

- Bu çalışma Rafadan Tayfa adlı çizgi filmin seçilmiş olan ilgili bölümleriyle sınırlıdır. Dolayısıyla diğer bölümler söz varlığı ve dil yapıları açısından araştırmacılar tarafından incelenebilir.
- Çizgi filmler, sahip oldukları görsel ve işitsel özellikler sayesinde dil öğretiminde etkin bir araç olarak kullanılabilir.
- Günlük hayatta kullanılan teşekkür etme, özür dileme, rica etme vb. nezaket bildiren sözcüklere daha fazla yer verilebilir.
- Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, dil bilgisi ve kültürel öğeleri barındıran Rafadan Tayfa gibi çizgi filmlerin kullanımı teşvik edilmelidir.
- Çizgi filmlerin izlenmesi sırasında dil becerilerini geliştirmeye yönelik interaktif aktiviteler ve oyunlar kullanılarak dil öğrenimini daha eğlenceli ve etkili hale getirilebilir.
- Çizgi filmler, görsel ve işitsel öğeleri bir araya getirerek dil öğreniminde oldukça etkin bir araç haline gelir. Bu sayede, dil öğrenimi daha ilgi çekici ve kalıcı hale gelir.

Kaynakça

- Aksan, D. (2004) *Türkçenin sözcük varlığı*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Aral, N., Ceylan, R., ve Bıçakçı, M. R. (2011). Çocukların televizyon seyretme alışkanlıklarının yaş ve cinsiyete göre incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19 (2), 489-498.
- Aydoğan, M., Samur, İ. A. Ö. (2021). "Rafadan Tayfa" çizgi filminin çocuk edebiyatının eğitsel ilkeleri açısından incelenmesi. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*. C. 9. S. 1: 159-183.
- Baş. B. ve Ayan. S. (2015). Çizgi filmler ile ilkökul öğrencilerinin söz varlığı üzerine bir araştırma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(4), 84-99.
- Batur, Z., ve Ünal, İ., (2023). Çizgi filmlerde Türkçenin söz varlığı: Kral Şakir örneği. *Academic Social Resources Journal*, Vol.8, No.49, 2692-2711.
- Bursalı, H., ve Ünal, F. T. (2015). Çizgi dizilerin beşinci ve altıncı sınıf öğrencilerinin söz varlığına katkısı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(29), 60-74.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem-A Yayınları.
- Can, A. (1995). *Okul öncesi çocuklara yönelik televizyon programları içinde çizgi filmlerin çocuğun gelişimine etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Çilenti, K. (1979). Çocuk ve kitle iletişim araçları. *Çocuk ve Eğitim (Türk Eğitim Derneği III. Eğitim Toplantısı)*, 45-67.

- Demirel, Ö., Seferoğlu, S.S. ve Yağcı, E. (2002). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara. Pegem A Yayıncılık.
- Ercan, E. (2023). *TRT Çocuk kanalında yer alan 6-10 yaş grubu yerli çizgi filmlerin söz varlığı açısından incelenmesi: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa örneği*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi) Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı. Bartın.
- Geçgel, H. ve Terzioğlu, B. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde çizgi filmlerle söz varlığı öğretimi (atasözü, deyim, ikileme) “Rafadan Tayfa” örneği. *Türkçe Eğitimi Araştırmaları 1* içinde. Holistence Publications: Çanakkale
- Gür, T., Coşkun, İ. ve Sağlam, F. (2013). İlkokul 2, 3 ve 4. sınıf Türkçe ders kitapları bütüncesinin kelime hazinesini geliştirme eğitimi açısından incelenmesi. *Turkish Studies*, 8(1), 1561- 1570.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kaya, Z. ve Uzoğlu, M. (2020). Çizgi filmlerin eğitim alanında kullanılmasıyla ilgili yapılan çalışmaların incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16 (Eğitim ve Toplum Özel sayısı), 6194-6214.
- Kol, S. (2011). Erken çocuklukta bilişsel gelişim ve dil gelişimi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 1-21.
- Kurt, E. (2014). *TRT Çocuk kanalının 4-6 yaş grubu öğrencilerinin dil gelişimine etkisi hakkında öğrenci, öğretmen ve veli görüşleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Öztürk, E. H. (2002). *Kişilik gelişimi açısından çocuk ve televizyon*. Beyan Yayınları: İstanbul.
- Sak, R., Sak, İ. T. Ş., Sendil, Ç. Ö., ve Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-256.
- Samuk, O. (2018). *Çizgi filmlerin söz varlığı üzerine bir inceleme* (Yayınlanmamış Doktora Tezi) İstanbul Üniversitesi.
- Sucu, M. ve Cömert, Ö. B. (2018). Kitle iletişim araçlarından televizyona Türkçe eğitimi açısından bir bakış. *International Journal Of Languages' Education And Teaching*, 6(4), 399-418.
- TDK. (2024). *Güncel Türkçe sözlük*, İnternet Adresi: <https://sozluk.gov.tr/>. Erişim Tarihi: 18.5.2024.
- Taşgın, Y. (2023). *TRT Çocuk kanalında yayınlanan çizgi filmlerin ana dili öğretimi bakımından incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Temizkan, M. & Atasoy, A. (2016). Söz varlığının gelişimi açısından çizgi filmler üzerine bir değerlendirme (TRT çocuk ve Minika çocuk örneği). *Milli Eğitim Dergisi*, Yıl:2016 Sayı: 210, 577-599.
- Topçuoğlu Ünal, F., Bursalı, H. (2015). Çizgi dizilerin beşinci ve altıncı sınıf öğrencilerinin söz varlığına katkısı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (12 (29), 60-74.
- Turp Özdemir, Z. (2020). *Türkiye'de çocuk kanallarında yayınlanan çizgi filmlerin değerler eğitimi açısından incelenmesi ve bu çizgi filmlerin Türkçe öğretimine*

katkısı (Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yapıcı, Ş. (2004). Çocukta dil gelişimi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-17.

Yıldırım, B. (2015). İçerik çözümlemesi yönteminin tarihsel gelişimi uygulama alanları ve aşamaları. Besim Yıldırım (Ed.). *İletişim araştırmalarında yöntemler uygulama ve örneklerle* kitabı içinde. Konya: Literatürk Academia.

Yurt, S. U., ve Aktaş, E. (2017). Dilin işlevleri ve söz varlığı açısından Pepee. *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, Vol: 8, Issue: 26, pp. (333-345).

<https://turkiyemaarif.org/editions/turkcenin-yabanci-dil-olarak-ogretimi-programi-2-baski>. Erişim Tarihi: 15.05.2024